

02

EU-MIDIS

Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus

Suomi

2009

“Data in Focus”-raportti | **muslimit**

Euroopan unionin perusoikeusvirasto

EUROOPAN UNIONIN VÄHEMMISTÖJÄ JA SYRJINTÄÄ KOSKEVA TUTKIMUS

Mikä EU-MIDIS-tutkimus on?

EU-MIDIS tulee englannin kielen sanoista "European Union Minorities and Discrimination Survey", suomeksi Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus.

Se on ensimmäinen EU:n laajuinen tutkimus, jossa maahanmuuttajia ja etnisten vähemmistöjen edustajia haastateltiin arkielämässä koetusta syrjinnästä ja rikollisuudesta.

Monet syrjintätapaukset ja rikokset jäävät ilmoittamatta, ja tiedonkeruu vähemmistöryhmiin kohdistuvasta syrjinnästä ja rikollisuudesta on monissa jäsenvaltioissa rajallista. Siten EU-MIDIS on kattavin tähän mennessä tehty tutkimus EU:n vähemmistöihin kohdistuvasta syrjinnästä ja rikollisuudesta.

Tutkimuksessa haastateltiin 23 500:aa maahanmuuttajaa ja etnisen vähemmistön edustajaa kaikissa EU:n 27 jäsenvaltiossa vuonna 2008. Lisäksi kymmenessä jäsenvaltiossa haastateltiin 5 000:ta valtaväestön edustajaa, jotka asuivat samoilla alueilla kuin vähemmistöt, jotta muutamien avainkysymysten osalta tuloksia voitiin vertailla.

Jokainen haastattelu kesti 20 minuutista tuntiin, ja haastateltavilta kysyttiin joukko yksityiskohtaisia kysymyksiä.

Toinen "Data in Focus" -sarjan raportti

Tässä raportissa keskitytään vastaajiin, jotka kertoivat haastattelussa olevansa muslimeja. Se on EU-MIDIS-tutkimuksen tuloksia käsittelevän "Data in Focus" -sarjan toinen raportti. Suunnitteilla on yhteensä yhdeksän "Data in Focus" -raporttia.

Euroopan unionissa ei ole riittävästi kattavaa, objektiivista ja vertailukelpoista tietoa muslimeista, joten EU-MIDIS-tutkimuksessa saatiin ensimmäistä kertaa tietoa siitä, miten EU-maissa asuvat muslimit kokevat itseensä kohdistuvan syrjinnän ja rikollisuuden.

Tutkimukseen osallistuneissa maissa asuvien muslimien etninen alkuperä vaihteli (esimerkiksi pohjoisafrikkalaiset, Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat, turkkilaiset, irakilaiset ja entisen Jugoslavian alueelta tulevat). Huomattava enemmistö (89 %) näihin ryhmiin kuuluvista vastaajista ilmoitti, että uskonnolla on "hyvin suuri" tai "melko suuri" merkitys heidän elämässään. Vain vähemmistö albanialaisista vastaajista piti itseään muslimina, joten he eivät ole mukana tässä raportissa.

EU-MIDIS-tutkimuksen "Data in Focus" -raportit ovat ainoastaan tiivistelmä täydellisistä tutkimustuloksista, ja niiden tarkoitus on esitellä tärkeimpiä tuloksia lukijalle. Kattava raportti EU-MIDIS-tutkimustuloksista saadaan vuoden 2009 lopussa, ja tutkimuksessa kerätty aineisto julkaistaan kokonaisuudessaan myös viraston Internet-sivuilla, kun kaikki "Data in Focus" -raportit ovat yleisesti saatavissa, jotta jokainen voi tehdä oman tulkintansa tuloksista.

”DATA IN FOCUS” -RAPORTTI 2: TÄRKEIMMÄT MUSLIMIVASTAAJIA KOSKEVAT TULOKSET

Syrjinnän kokeminen

- Keskimäärin yksi kolmesta muslimivastaajasta (34 % miehistä ja 26 % naisista) ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana. Syrjityksi tulleet muslimit ilmoittivat kokeneensa syrjintää keskimäärin kahdeksan kertaa viimeisen vuoden aikana.
- 16–24-vuotiaat muslimit kokevat enemmän syrjintää kuin muut ikäryhmät. Syrjinnän määrä laskee iän myötä.
- EU-jäsenvaltion kansalaisuus ja pitkä oleskelu EU-maassa vähentävät syrjinnän todennäköisyyttä merkittävästi.
- Perinteisen tai uskonnollisen vaatetuksen (kuten huivin) käytöllä ei ollut vaikutusta muslimivastaajien kokemuksiin syrjinnästä.

Syrjinnästä ilmoittaminen

- Keskimäärin 79 prosenttia vastaajista ei ilmoittanut kuluneen vuoden aikana viimeksi kokemastaan syrjinnästä toimivaltaiselle organisaatiolle tai paikkaan, jossa syrjintää esiintyi.
- Suurin syy syrjinnästä ilmoittamatta jättämiselle oli, että ”ilmoittaminen ei muuttaisi mitään” (59 %), ja monet (38 %) eivät pitäneet syrjintää ilmoittamisen arvoisena, sillä se on ”osa jokapäiväistä elämää”.
- Keskimäärin 80 prosenttia vastaajista ei osannut nimetä yhtään organisaatiota, joka tukisi tai neuvoisi syrjityksi joutuneita.

Rikoksen uhriksi joutuminen ja rasistinen rikollisuus

- Yksi haastateltava kymmenestä (11 %) oli joutunut **rasistiseen motiiviin perustuvan** ”henkilöön kohdistuvan rikoksen”

(väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän) kohteeksi vähintään kerran viimeisen vuoden aikana.

- 72 prosenttia uhreista nimesi viimeksi kokemansa väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän harjoittajaksi valtaväestön jäsenen.

Rikoksen uhriksi joutumisesta ilmoittaminen

- Oleskelumaasta riippuen 53–98 prosenttia henkilöön kohdistuvan rikoksen uhreiksi joutuneista ei ilmoittanut rikoksesta poliisille.
- Ilmoittamatta jättäneistä henkilöön kohdistuvan rikoksen uhreista 43 prosenttia ilmoitti pääasiallisesti ilmoittamatta jättämisen syyksi sen, etteivät he uskoneet poliisin pystyvän tekemään asialle mitään.

Asiointi lainvalvonta-, tulli- ja rajatarkastusviranomaisten kanssa

- Keskimäärin yksi neljästä muslimivastaajasta oli joutunut poliisin pysäyttämäksi viimeisen vuoden aikana, ja 40 prosenttia heistä uskoi, että heidät pysäytettiin ensisijaisesti maahanmuuttotaustan tai etnisen alkuperän vuoksi.
- Poliisin pysäyttämäksi joutuneet pysäytettiin keskimäärin kolme kertaa viimeisen vuoden aikana.
- Keskimäärin 37 prosenttia tulli- tai rajatarkastusviranomaisten pysäyttämäksi viimeisen vuoden aikana joutuneista muslimivastaajista uskoi, että heidät pysäytettiin ensisijaisesti maahanmuuttotaustan tai etnisen alkuperän vuoksi. Vastaava luku niiden EU-MIDIS-tutkimuksessa haastateltujen vähemmistön edustajien keskuudessa, jotka eivät olleet muslimeja, oli 19 prosenttia.

Vertailuja muihin vähemmistöryhmiin sekä yleiskatsaus tutkimustuloksista on saatavilla „EU-MIDIS katsaus” -raportissa (EU-MIDIS at a Glance) osoitteessa <http://fra.europa.eu/eu-midis>.

TUTKIMUS

EU-MIDIS-kyselylomake on nähtävissä viraston Internet-sivuilla: <http://fra.europa.eu/eu-midis>

OTANTA

Jäsenvaltiot ja muslimiryhmät:

Itävalta (AT): turkkilaiset

Belgia (BE): turkkilaiset ja pohjoisafrikkalaiset

Bulgaria (BG): turkkilaiset

Tanska (DK): turkkilaiset ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat

Saksa (DE): turkkilaiset

Suomi (FI): Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat

Ranska (FR): pohjoisafrikkalaiset ja Saharan

eteläpuolisesta Afrikasta tulevat

Italia (IT): pohjoisafrikkalaiset

Luxemburg (LU): entisen Jugoslavian alueelta tulevat

Malta (MT): afrikkalaiset (Pohjois-Afrikasta tai Saharan

eteläpuolisesta Afrikasta tulevat)

Slovenia (SI): entisen Jugoslavian alueelta tulevat

Espanja (ES): pohjoisafrikkalaiset

Ruotsi (SE): irakilaiset ja Saharan eteläpuolisesta

Afrikasta tulevat

Alankomaat (NL): turkkilaiset ja pohjoisafrikkalaiset

Haastattelujakso:

28. huhtikuuta – 5. marraskuuta 2008

Otantamenetelmä:

- 1) Reittiotanta ja kohdistettu laskenta: Belgia, Bulgaria, Espanja, Ranska, Italia ja Itävalta
- 2) Osoiteotanta: Tanska, Saksa, Suomi ja Luxemburg
- 3) Haastattelijaan pohjautuva ja verkosto-otanta: Malta
- 4) Kohtien 1 ja 3 yhdistelmä: Slovenia, Ruotsi ja Alankomaat

Suuri osa EU-MIDIS-tutkimuksen kysymyksistä käsitteli seuraavia aiheita:

- kokemuksia vähemmistötaustaan perustuvasta syrjinnästä eri arkielämän alueilla ja sitä, oliko syrjinnästä ilmoitettu
- havaintoja maassa esiintyvistä syrjinnän muodoista, tietoisuutta omista oikeuksista ja mahdollisuuksista valittaa syrjivästä kohtelusta
- kokemuksia rikoksen uhriksi joutumisesta sekä sitä, johtuiko rikos hänen mielestään osittain tai kokonaan vähemmistötaustasta ja ilmoittiko hän rikoksesta poliisille
- kokemuksia lainvalvonta-, tulli- ja rajatarkastusviranomaisten kanssa asioinnista ja sitä, kokiko vastaaja olevansa etnisestä profiloinnista aiheutuvan syrjinnän uhri.

Näihin aiheisiin liittyen vastaajilta kysyttiin kokemuksia syrjinnästä ja rikoksen uhriksi joutumisesta viimeisen viiden vuoden ja viimeisen vuoden aikana. Tässä esitetyt tulokset keskittyvät ihmisten kokemuksiin viimeisen vuoden aikana.

Tässä esitetyt tulokset edustavat niitä EU-MIDIS-tutkimukseen vastanneita, jotka tunnustivat islaminuskoa, ja vain niitä jäsenvaltioiden ryhmiä, joissa muslimivastaajilla oli enemmistö.

SYRJINTÄKOKEMUKSET VIIMEISEN VUODEN AIKANA

Syrjintäperusteiden määrittäminen

Ennen kuin haastatelluilta kysyttiin syrjintäkokemuksista yhdeksällä eri arkielämän alueella, heiltä kysyttiin yleisesti, olivatko he kokeneet syrjintää, joka johtui eri syistä, kuten etnisestä alkuperästä, maahanmuuttotaustasta, iästä, vammaisuudesta, sukupuolesta, uskonnosta tai vakaumuksesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta syystä. Niitä vastaajia, joilla oli vähintään yksi syrjintäkokemus, pyydettiin nimeämään syrjinnän peruste. Vain 10 prosenttia ilmoitti, että syrjintä perustui ainoastaan uskontoon tai vakaumukseen. Lähes puolet vastaajista valitsi sekä perusteen ”uskonto tai vakaumus” että ”etninen alkuperä tai maahanmuuttotausta”, mikä osoittaa, miten vaikea syrjintää kokeneiden on erottaa nämä kaksi perustetta toisistaan, sillä ne liittyvät usein yhteen.

Etniseen alkuperään perustuvat syrjintäkokemukset yhdeksällä osa-alueella

Kun haastatelluilta oli kysytty eri syistä johtuvasta syrjinnästä, heiltä kysyttiin erikseen *etniseen alkuperään* perustuvista henkilökohtaisista syrjintäkokemuksista yhdeksällä eri arkielämän alueella (katso laatikko 1).

Laatikko 1

Syrjinnän osa-alueet

EU-MIDIS-tutkimuksessa haastatelluilta kysyttiin kokemuksia syrjinnästä viimeisen vuoden tai viimeisen viiden vuoden aikana yhdeksällä osa-alueella:

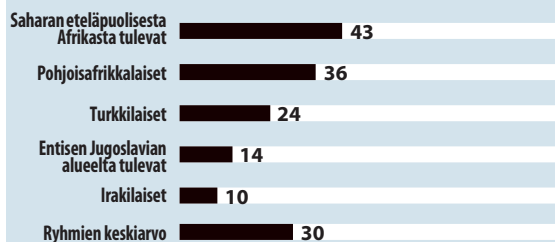
- 1) työhaussa
- 2) työssä
- 3) asuntoa tai taloa vuokrattaessa tai ostettaessa
- 4) terveydenhuollossa
- 5) sosiaalipalveluissa
- 6) koulussa
- 7) kahvilassa, ravintolassa tai baarissa
- 8) kaupassa tai kauppaan mentäessä
- 9) pankissa tiliä avattaessa tai lainaa haettaessa

Kaikkissa 14 jäsenvaltiossa, joissa muslimeja haastateltiin, tulokset osoittavat kaikkien syrjinnän yhdeksän osa-alueen osalta, että keskimäärin yhtä kolmesta muslimista syrjittiin viimeisen vuoden aikana etnisen alkuperän perusteella (kuvio 2). Eri etnistä alkuperää olevista

Kuvio 2

Syrjinnän määrä

12 viime kk:n aikana syrjintää kokeneet prosentteina (yhdeksän osa-alueetta)

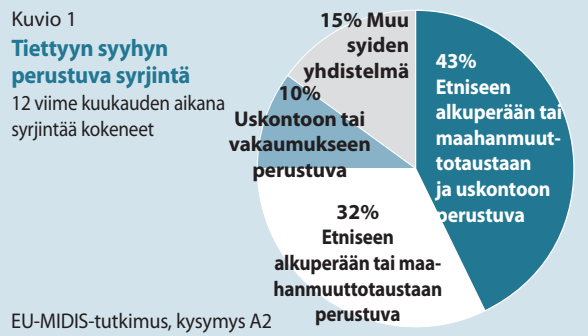

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA2–CI2

Kuvio 1

Tiettyyn syyhyn perustuva syrjintä

12 viime kuukauden aikana syrjintää kokeneet

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys A2

tutkituista muslimiryhmistä eniten syrjintää kokivat Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat ja pohjoisafrikkalaiset.

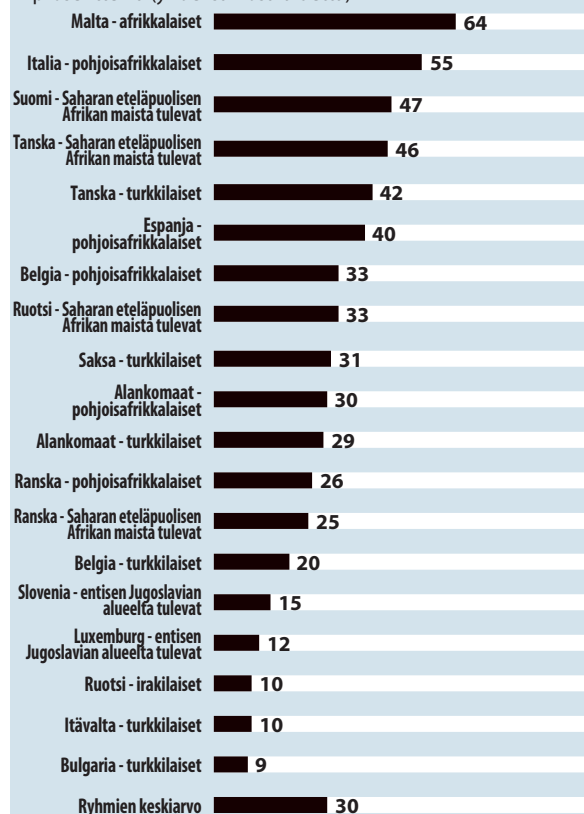
Kun kaikkien yhdeksän osa-alueen tulokset jaotellaan etnisen alkuperän ja oleskelumaan perusteella (kuvio 3), koetussa syrjinnässä voidaan havaita merkittäviä eroja ja yhtäläisyyksiä samojen etnisten ryhmien välillä eri maissa sekä eri etnisten ryhmien välillä samassa maassa.

Esimerkiksi 64 prosenttia Maltalla asuvista afrikkalaisista (pohjoisafrikkalaisista ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista) ja 47 prosenttia Suomessa asuvista Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista, jotka pitivät itseään muslimina, kokivat syrjintää, kun vastaava luku oli 25 prosenttia Ranskassa ja 33 prosenttia Ruotsissa. Samoin

Kuvio 3

Syrjinnän määrä

12 viime kuukauden aikana syrjintää kokeneiden määrä prosentteina (yhdeksän osa-alueetta)

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA2–CI2

55 prosenttia Italiassa asuvista pohjoisafrikkalaisista koki syrjintää verrattuna 26 prosenttiin Ranskassa asuvista ja 30 prosenttiin Alankomaissa asuvista. Lopuksi 42 prosenttia Tanskassa asuvista turkkilaisvastaajista koki syrjintää, kun vastaava luku oli 9 prosenttia Bulgariassa ja 10 prosenttia Itävallassa.

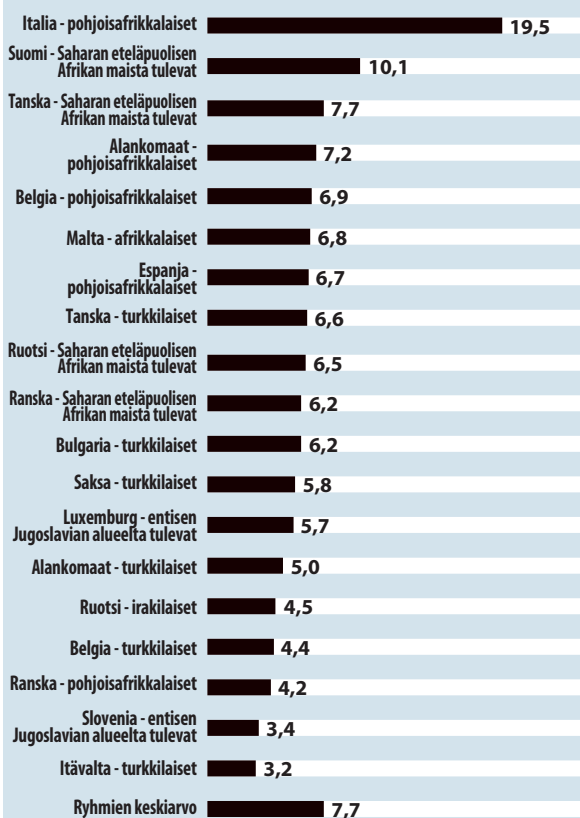
Maltan tapausta on syytä tarkastella perusteellisemmin tulevissa tutkimuksissa. Koetun syrjinnän yleisyyttä on korostettava, sillä se vaikuttaa pääasiassa turvapaikan hakijoihin, joita saapuu Maltalle suhteettoman paljon verrattuna muihin jäsenvaltioihin ja maan väestömäärään, kuten YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun toimiston luvut osoittavat. Niinpä Maltalle saattaisi olla hyötyä kohdistetusta EU-tuesta, kun se yrittää torjua tiettyihin ryhmiin, kuten turvapaikan hakijoihin, kohdistuvaa syrjintää.

Lisäksi samassa maassa asuvien eri etnistä alkuperää olevien muslimiryhmien välillä havaittiin merkittäviä eroja. Esimerkiksi Ruotsissa 33 prosenttia Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista koki syrjintää, kun irakilaisista syrjintää koki vain 10 prosenttia. Samassa maassa asuvien eri etnistä alkuperää olevien muslimiryhmien välillä havaittiin kuitenkin myös yhtäläisyyksiä esimerkiksi Tanskassa, Alankomaissa ja Ranskassa.

Kuvio 4

Syrjintätapausten lukumäärä

12 viime kuukauden aikana syrjityksi tulleiden joukossa

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA3–CI3

Syrjintätapausten määrän (kuvio 4) osalta tulokset osoittavat, että vastaajat, jotka sanoivat tulleen syrjityksi, **kokivat syrjintää keskimäärin kahdeksan kertaa vuoden aikana**. Italiassa asuvien pohjoisafrikkalaisten parissa syrjintä on kuitenkin paljon yleisempää, sillä heillä oli keskimäärin lähes 20 syrjintätapausta. Tästä voidaan päätellä, että kyseinen ryhmä on erityisen altis toistuvalla syrjinnällä.

Myönteisempää on, että useissa jäsenvaltioissa, erityisesti Itävallassa ja Sloveniassa, muslimivastaajien ilmoittama toistuvan syrjinnän määrä vuoden aikana oli vähäisempi. Myös samassa jäsenvaltiossa asuvien eri etnistä alkuperää olevien muslimiryhmien välillä on merkittäviä eroja. Esimerkiksi Belgiassa ja Alankomaissa pohjoisafrikkalaista alkuperää olevat vastaajat ilmoittivat kokeneensa keskimäärin enemmän toistuvaa syrjintää kuin turkkilaista alkuperää olevat, ja Ranskassa Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat vastaajat ilmoittivat kokeneensa enemmän syrjintätapauksia kuin pohjoisafrikkalaista alkuperää olevat.

Kun näitä tietoja tarkastellaan yksityiskohtaisesti kunkin maan osalta, saadaan selville, missä syrjintää on eniten ja minne poliittinen huomio on keskitettävä. Eri osa-alueiden syrjintäkokemusten yksityiskohtainen tarkastelu paljastaa merkittäviä yhtäläisyyksiä ja eroja, mutta **Italiassa asuvat pohjoisafrikkalaiset muslimit kokivat kaikkein eniten syrjintää ja toistuvaa syrjintää lähes jokaisella osa-alueella**. Maltalla asuvat afrikkalaiset eivät joko osallistu tiettyihin osa-alueisiin tai kokivat hyvin vähän syrjintää. Tämä voi heijastaa heidän erityisasemaansa turvapaikanhakijoina, jotka asioivat harvoin asumis- tai sosiaalipalveluissa, kouluissa, pankeissa ja kaupoissa. Toisaalta lähes 50 prosenttia kokee syrjintää työhaussa, mutta vain 25 prosenttia työssä, jonka voidaan väittää kuvastavan turvapaikanhakijoiden heikkoa työllistymistilannetta.

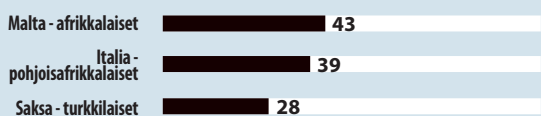
Syrjintä työllistymisessä ja palveluissa

Kun tarkastellaan kolmea ryhmää, joissa esiintyi eniten syrjintää työhaussa ja työssä (kuvio 5), syrjintä oli merkittävä Italiassa asuvien pohjoisafrikkalaista alkuperää olevien muslimien sekä Saksassa ja Tanskassa asuvien turkkilaista alkuperää olevien muslimien keskuudessa.

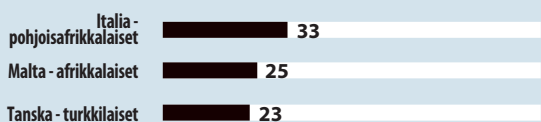
Kuvio 5

Syrjinnän määrä

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty työhaussa 12 viime kuukauden aikana

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty työssä 12 viime kuukauden aikana

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA2–CB2

Italiassa asuvat pohjoisafrikkalaiset erottuvat neljällä osa-alueella – asumisessa, terveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa ja kouluissa (kuvio 6) – ryhmänä, joka kokee eniten syrjintää, joten nimenomaan tähän ryhmään on kohdistettava poliittisia toimia. Vastaava syrjinnänvastaisten toimien tarve on Maltalla asuvilla afrikkalaisilla terveydenhuollon osalta.

Mitä tulee syrjintään yksityisissä palveluissa – kahvilassa tai ravintolassa, kaupassa tai kauppaan mentäessä ja pankissa avattaessa tiliä tai haettaessa lainaa (kuvio 7) – Italian pohjoisafrikkalaiset muslimit erottuvat joukosta, sillä he kokevat erittäin paljon syrjintää: yksi neljästä ilmoitti kokeneensa syrjintää pankissa. Maltalla asuvat afrikkalaiset kokivat usein syrjintää kahvilassa, ravintolassa tai baarissa.

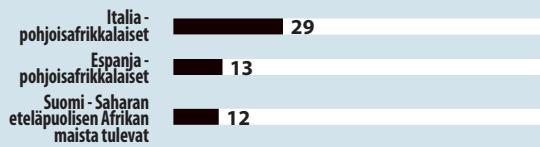
Tutkimuksen tulokset osoittivat myös, että työllistyminen ja yksityisen sektorin palvelut ovat arkipäivän syrjintäkokemusten hallitsevia osa-alueita kaikissa 14 jäsenvaltiossa, joissa muslimeja haastateltiin. Kun otetaan huomioon, että EU:n kolmas kotouttamista koskeva yhteinen perusperiaate kuuluu: "Työllistyminen on tärkeä kotouttamisprosessin osa, joka on keskeisessä asemassa maahanmuuttajien osallistuessa tuottavasti ja näkyvästi vastaanottavan yhteiskunnan toimintaan"¹, vastaajien kokeman syrjinnän suuri määrä viisi vuotta näiden yhteisten periaatteiden hyväksymisen jälkeen nostaa esille epäilyn, että edistymistä ei ole juuri tapahtunut. Niinpä poliittiset päättäjät ja työmarkkinaosapuolet voivat hyötyä näistä tuloksista kehittäessään kohdennettuja toimia. Kun lisäksi kuudes kotouttamista koskeva yhteinen perusperiaate kuuluu: "Onnistuneen kotouttamisen perusedellytys on se, että maahanmuuttajat voivat käyttää julkista ja yksityistä infrastruktuuria ja palveluja ilman syrjintää ja samoin ehdoin kuin oman maan kansalaiset", EU-MIDIS on vankka todiste siitä, että näihin osa-alueisiin keskittyviä toimia tarvitaan pikaisesti.

Vastaajat kokivat yleisesti ottaen vähemmän syrjintää terveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa sekä asumisessa ja kouluissa, mikä saattaa kuitenkin olla osoitus siitä, että kaikki vastaajat eivät olleet tarvinneet viimeisen vuoden aikana terveydenhuoltoa tai sosiaalipalveluita, eivät olleet etsineet asuntoa tai heillä ei ollut kouluikäisiä lapsia.

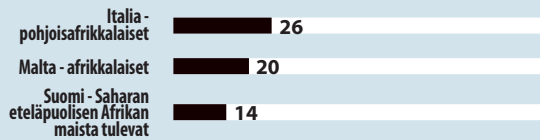
Kuvio 6

Syrjinnän määrä

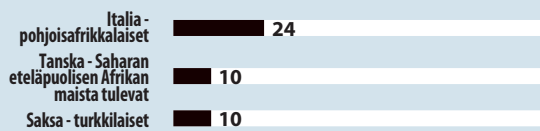
Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty asunnonvälittäjän tai vuokranantajan toimesta 12 viime kuukauden aikana

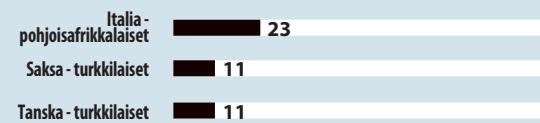
Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty terveydenhuollossa 12 viime kuukauden aikana

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty sosiaalipalveluissa 12 viime kuukauden aikana

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty koulun henkilöstön toimesta 12 viime kuukauden aikana

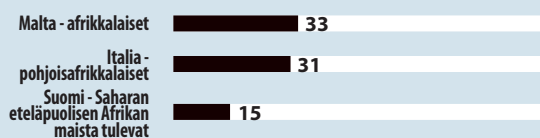

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CC2–CF2

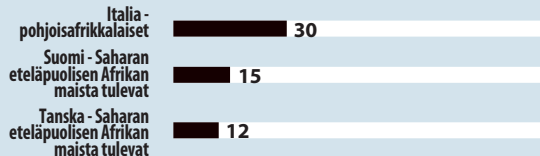
Kuvio 7

Syrjinnän määrä

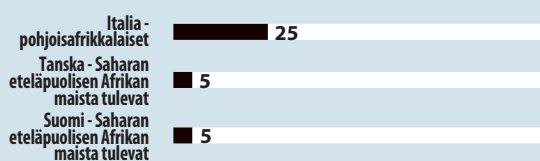
Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty kahvilassa, ravintolassa, baarissa tai yökerhossa 12 viime kuukauden aikana

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty kaupassa tai kauppaan mentäessä 12 viime kuukauden aikana

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty pankissa tiliä avattaessa tai lainaa haettaessa 12 viime kuukauden aikana

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CG2–CI2

1 http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf

Ikään, sukupuoleen ja kansalaisuuteen perustuva syrjintä

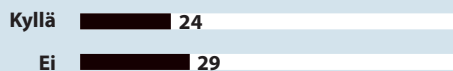
Eriyisenä huolenaiheena ovat nuorten syrjintäkokemusten välittömät ja pitkäaikaiset vaikutukset. Tutkimus osoitti, että yhtä kolmesta nuorimman ikäryhmän vastaajista (16–24-vuotiaat) oli syrjitty. Määrä vaihteli siten, että Maltalla asuvista afrikkalaisista 71 prosenttia oli kokenut syrjintää, Tanskassa asuvista Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista 62 prosenttia, Ruotsissa asuvista irakilaisista 5 prosenttia ja Itävallassa asuvista turkkilaisista 9 prosenttia.

Koska syrjintäkokemukset voivat aiheuttaa nuorten syrjäytymistä ja vaikeuttaa sosiaalista integroitumista, politiikoissa ja toimissa on keskityttävä nuorten tehokkaaseen suojeluun ja siihen, että parannetaan valitusmahdollisuuksien saavutettavuutta.

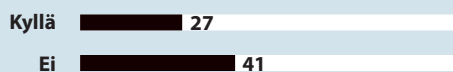
Kuvio 8

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joita on syrjitty sukupuolen ja kansalaisuuden perusteella

Naiset, Maan kansalainen

Miehet, Maan kansalainen

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA2–CI2, BG0 ja BG9

Kaiken kaikkiaan muslimimpien ja -naisten kokemassa syrjinnässä on vain vähän eroa. Poikkeuksena tähän ovat Espanjassa, Ranskassa ja Italiassa asuvat pohjoisafrikkalaiset, joiden osalta kaikilla osa-alueilla tapahtuva syrjintä oli huomattavasti yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa.

Tutkimuksessa kysyttiin myös, käyttivätkö vastaajat perinteistä tai uskonnollista vaatetusta, joka poikkesi valtaväestön vaatetuksesta. Perinteisen tai uskonnollisen vaatetuksen, kuten huivin, vaikutus syrjintäkokemuksiin näyttää kuitenkin olevan hyvin pieni. Tämä havainto on ristiriidassa yleisen oletuksen kanssa, että perinteisen tai uskonnollisen vaatetuksen, kuten huivin, käyttö vaikuttaa kielteisesti valtaväestön asenteisiin vähemmistöjä kohtaan. Siksi tarvitaan lisää määrällistä ja laadullista tutkimusta, jolla pyritään selvittämään, miten naiset kokevat syrjinnän.

Perinteisten vaatteiden käytöllä oli yleisesti ottaen vain hyvin pieni vaikutus syrjintäkokemuksiin.

Yksi osa-alue, jossa mies- ja naisvastaajien välillä ilmeni eroja, on kansalaisuus. **Kansalaisuuden saaminen näyttää vaikuttavan erityisesti miesten syrjintäkokemuksiin**, sillä 41 prosenttia ilman asuinmaan kansalaisuutta olleista muslimimiehistä ilmoitti kokeneensa syrjintää, kun kansalaisuuden saaneiden muslimimpien parissa vastaava luku oli 27 prosenttia. Tämä voi viitata siihen, että kansalaisuus ja sukupuoli saattavat vaikuttaa ihmisten osakseen saamaan kohteluun.

Myös maassa oleskelun pituudella oli vaikutusta syrjintäkokemuksiin. Pisimpään maassa oleskelleet kokivat vähiten syrjintää. Syrjintää koki noin 45 prosenttia 1–4 vuotta maassa oleskelleista, mutta vain 25 prosenttia maassa syntyneistä. Kun tämä havainto yhdistetään kansalaisuuskytymykseen, voidaan väittää, että sosiaalisten normien ja odotusten tuntemus, joka kasvaa maassa oleskelun keston myötä, joko estää tai lieventää syrjintää.

Kun ikä yhdistetään oleskelun pituuteen ja varsinkin kansalaisuuteen, on selvää, että nämä tekijät vaikuttavat koettuun syrjintään. Syrjintää koki 29 prosenttia 16–24-vuotiaista nuorista, joilla oli jäsenvaltion kansalaisuus, ja 48 prosenttia kansalaisuudettomista nuorista.

Ilmoittamatta jättäminen ja tietämättömyys siitä, minne ja miten syrjinnästä voi ilmoittaa

Kuten kuviosta 9 näkyy, 79 prosenttia kaikista 14 jäsenvaltiossa haastatelluista muslimista, jotka ilmoittivat kokeneensa syrjintää, vastasi kieltävästi, kun heiltä kysyttiin, olivatko he ilmoittaneet asiasta jollekin organisaatiolle, virastolle, tai paikkaan, jossa syrjintää esiintyi. Ilmoittamatta jättäminen oli harvinaisinta Ranskassa asuvien Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevien muslimien keskuudessa (61 %) ja yleisintä Sloveniassa asuvien muslimien keskuudessa, jotka olivat entisen Jugoslavian alueelta, sekä Itävallassa asuvien turkkilaisten muslimien parissa (95 %). On merkille pantavaa, että ilmoittaminen oli harvinaisinta niiden keskuudessa, joilla ei ollut asuinmaan kansalaisuutta ja jotka olivat oleskelleet maassa lyhyimmän aikaa. Niinpä on keskityttävä edistämään näiden ryhmien ilmoittamista.

Kuvio 9

Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka eivät ilmoittaneet syrjinnästä millekään organisaatiolle

Tapaukset 12 viime kuukauden aikana, yhdeksän osa-alueetta

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA4–CI4

Keskimäärin 79 prosenttia muslimivastaajista jätti ilmoittamatta syrjintäkokemuksista.

Yksi neljästä muslimista koki syrjintää, mutta ei ilmoittanut kokemuksistaan mihinkään. Jos samaa suhdetta sovelletaan koko muslimiväestöön niissä 14 jäsenvaltiossa, joissa muslimeita haastateltiin, ilmoittamatta jää tuhansia tapauksia, joista ei kulje tietoa mihinkään valitustahoon valtion toimielimet ja kansalaisjärjestöt mukaan lukien.

Niiltä, jotka sanoivat jättäneensä syrjintäkokemukset ilmoittamatta, tiedusteltiin syytä tähän. Vastaajat antoivat lukuisia syitä, jotka haastattelijat luokittelivat.

Kuviosta 10 näkyy, että kaikkien jäsenvaltioiden kaikkien muslimiryhmien perusteet ilmoittamatta jättämiselle noudattavat samaa kaavaa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Enemmistö vastaajista (59%) katsoi, ettei syrjintäkokemuksesta ilmoittaminen virastolle tai organisaatiolle, johon valituksia voi tehdä, tai paikkaan, jossa syrjintää esiintyi, toisi tilanteeseen parannusta.

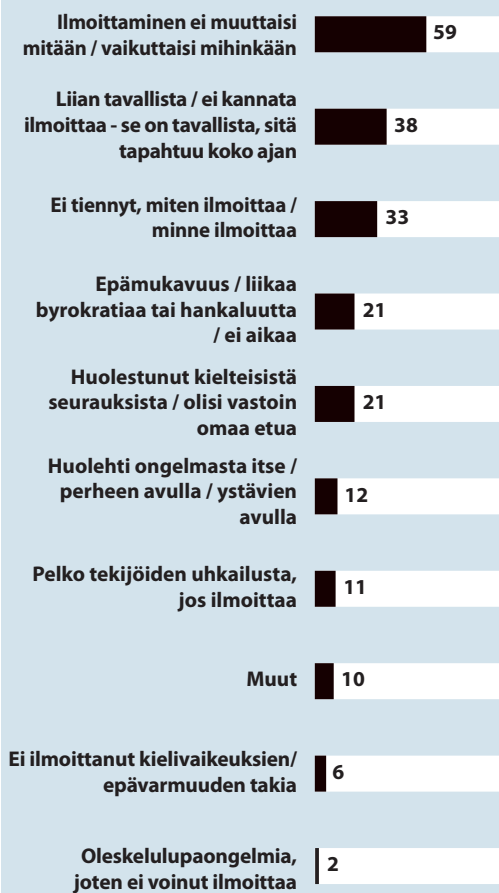
Eri muslimiryhmien vastauksia tarkasteltaessa nousee esiin mielenkiintoinen havainto, että keskimääräistä useammat irakilaisvastaajat (69%) katsoivat, ettei ilmoittaminen toisi tilanteeseen parannusta, kun taas yli puolet vastasi hoitaneensa ongelman itse. Vastaava kaava toistuu turkkilaista alkuperää olevien muslimien vastauksissa. Heistä 28 prosenttia ilmoitti huolen negatiivisista seurauksista syyksi ilmoittamatta jättämiselle. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden tasolla tehtävissä poliittisissa interventioissa on tarkasteltava eri ryhmissä esiintyviä syitä ilmoittamatta jättämiselle.

Ilmoittamatta jättämisestä saatujen tulosten tarkastelu paljastaa, että vastaajat olivat usein pettyneet ilmoittamisen tehokkuuteen. Täten organisaatioilla ja tahoilla, jotka vastaavat ilmoitusten vastaanottamisesta ja käsittelystä, on paljon tehtävää.

Kuvio 10

Miksi syrjinnästä ei ilmoitettu millekään organisaatiolle? (%)

Kaikentyyppinen syrjintä (yhdeksällä osa-alueella)
12 viime kuukauden aikana

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA5–C15

HAVAINNOT SYRJINNÄSTÄ JA TIETOISUUS OIKEUKSISTA

Henkilökohtaisten syrjintäkokemusten lisäksi vastaajilta tiedusteltiin, miten yleistä etnisestä alkuperästä tai maahanmuuttotaustasta, iästä, vammaisuudesta, sukupuolesta, uskonnosta tai vakaumuksesta ja seksuaalisesta suuntautumisesta johtuva syrjintä heidän mielestään yleisesti ottaen oli heidän asuinmaassaan.

Kaiken kaikkiaan 51 prosenttia muslimeista ja 20 prosenttia muuta uskontoa tunnustavista etnisten vähemmistöjen edustajista uskoo, että uskontoon tai vakaumukseen perustuva syrjintä on hyvin yleistä tai melko yleistä.

Keskimäärin enemmistö kaikista muslimivastaaajista katsoi, että sekä etnisestä alkuperästä tai maahanmuuttotaustasta

että uskonnosta tai vakaumuksesta johtuva syrjintä oli heidän asuinmaassaan yleistä. Eri muslimiryhmien vastauksissa oli kuitenkin maakohtaisia eroja. Esimerkiksi Bulgariassa, Luxemburgissa ja Itävallassa enemmistö muslimivastaaajista ei pitänyt etnisestä alkuperästä tai maahanmuuttotaustasta ja uskonnosta tai vakaumuksesta johtuvaa syrjintää hyvin yleisenä tai suhteellisen yleisenä. Toisaalta suuri enemmistö Italian, Belgian, Ranskan ja Ruotsin muslimeista piti etnisestä alkuperästä tai maahanmuuttotaustasta johtuvaa syrjintää hyvin tai suhteellisen yleisenä, kun taas pienempi osa vastaajista piti uskonnosta tai vakaumuksesta johtuvaa syrjintää yleisenä.

Vastaajilta kysyttiin myös, olivatko he tietoisia asuinmaansa syrjinnän vastaisista laeista. Kun vastaajilta kysyttiin, kielsikö jokin laki etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän työnhaussa,

Kuvio 11

Kieltäkö laki etniseen alkuperään / maahanmuuttotaustaan perustavan syrjinnän työnhaussa? (%)

■ Ei ■ Kyllä ■ Ei osaa sanoa

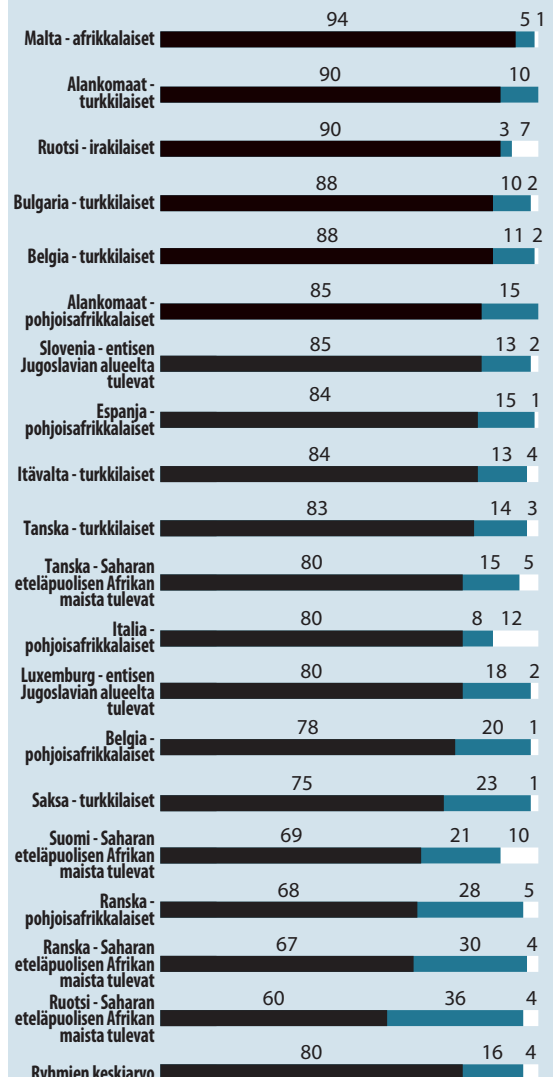

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys B1a

Kuvio 12

Tiedätkö yhtään organisaatiota, joka tarjoaa tukea ja neuvontaa syrjinnän kohteeksi joutuneille? (%)

■ Ei ■ Kyllä ■ Ei osaa sanoa

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys A3

alle puolet (41 %) vastasi myöntävästi. Eri muslimiryhmistä pohjoisafrikkalaiset Espanjassa, turkkilaiset Bulgariassa ja Itävallassa, afrikkalaiset Maltalla ja irakilaiset Ruotsissa olivat vähiten tietoisia (alle 30%) syrjinnänvastaisesta lainsäädännöstä.

Koska EY:n lainsäädäntö, joka kieltää rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän työssä, on nykyään voimassa koko EU:ssa, tästä tietoisuuden puutteesta voidaan päätellä, että tieto syrjinnänvastaisista oikeuksista ei kulje haavoittuvassa asemassa oleville vähemmistöille.

Tutkimuksessa pyydettiin vastaajia myös nimeämään jokin asuinmaansa organisaatio, josta voi saada tukea tai apua joutuessaan jostain syystä syrjityksi. Kuten kuva 12 osoittaa, 60–90 prosenttia vastaajista ei osannut nimetä yhtäkään tällaista organisaatiota.

Muslimivastaajien enemmistö ei tiennyt, että heihin kohdistunut syrjintä saattaa olla laitonta. Lisäksi jopa tätäkin useampi vastaaja ei tiennyt asuinmaassaan yhtäkään organisaatiota, josta voi saada apua joutuessaan syrjityksi.

RASISTISEN RIKOKSEN UHRIKSI JOUTUMINEN VIIMEISEN VUODEN AIKANA

Koska tarkoituksena oli dokumentoida rasistista rikollisuutta, EU-MIDIS-tutkimuksessa kysyttiin, katsoivatko vastaajat viimeisen vuoden aikana kokemansa rikollisuuden johtuvan osittain tai kokonaan heidän vähemmistötaustaan.

Kuviosta 13 näkyy, että 11 prosenttia kaikista muslimivastaajista katsoi joutuneensa rasistisen väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän kohteeksi viimeisen vuoden aikana.

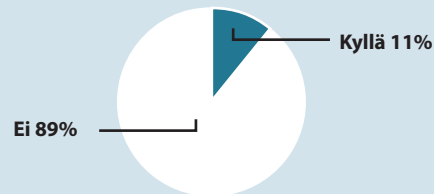
Tämä prosenttiluku ei välttämättä vaikuta kovin suurelta, mutta jos se suhteutetaan koko muslimiväestöön niissä jäsenvaltioissa, joissa muslimeita haasteltiin, saadaan tulokseksi, että valtaosassa jäsenvaltioita tapahtuu vuosittain tuhansia tapauksia, joita poliisi ei kirjaa rasistisina rikoksina.

Edellä esitetyt todisteet rasistisesta väkivallasta, uhkailusta ja vakavasta häirinnästä ovat erityisen huolestuttavia, ja kun niihin yhdistetään tutkimuksessa havaittu henkilöön kohdistuvien rikosten alhainen poliisille ilmoittamisen aste, löydökset tukevat viraston tähänastisten vuosiraporttien päätelmiä, että rasistisen rikollisuuden laajuuden aliarvioiminen on todellinen ongelma valtaosassa EU:n jäsenvaltioita. Tämä tukee viraston edellisten raporttien suosituksia, että lainvalvontaviranomaisten on vakavasti harkittava uudelleen rasistisen rikollisuuden tunnistus- ja kirjausmenetelmiään ja työmääritelmiään.

Henkilöön kohdistuvan rikoksen uhreja, jotka **eivät ilmoittaneet rikoksesta poliisille**, oli vastaajista vähiten Luxemburgissa asuvien entisen Jugoslavian alueelta tulevien keskuudessa (53 %) ja eniten Itävallassa asuvien turkkilaisten keskuudessa (98 %). Luvut osoittavat, että poliisille ilmoittamatta jättämisen syihin on puuttettava pikaisesti. Se on erityisen tärkeää niissä ryhmissä, joissa uhriksi joutuminen oli yleistä mutta poliisille ilmoittamisen aste alhainen, kuten Tanskan Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevilla ja Maltan afrikkalaisilla. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että **väkivallan**,

Kuvio 13

Niiden muslimivastaajien prosenttiosuus, jotka katsoivat joutuneensa rasistisen väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän kohteeksi 12 viime kuukauden aikana

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset DD4 ja DE5

uhkailun tai vakavan häirinnän uhriksi joutuneet vastaajat kokivat keskimäärin kolme tapausta vuodessa.

Tämä osoittaa, että henkilöön kohdistuvat rikokset ovat tietyille henkilöille toistuva ongelma, johon on puuttettava kohdennetusti.

EU-MIDIS-tutkimuksen tulokset osoittavat, että samoin kuin syrjinnästä jätettiin ilmoittamatta, suurin osa rikoksen uhriksi joutuneista ei ilmoittanut tapauksesta poliisille. Tämä on erityisen merkille pantavaa, kun otetaan huomioon, että useat vastaajista olivat kokeneet väkivaltaa ja uhkailua.

Niiltä vastaajilta, jotka eivät olleet ilmoittaneet henkilöön kohdistuvasta rikoksesta, tiedusteltiin syytä tähän. Ihmiset saivat kuvailla syitä vapaasti, ja haastattelijat koodasivat vastaukset. Pääasialliset syyt poliisille ilmoittamatta jättämiselle olivat se, etteivät he uskoneet poliisin pystyvän tekemään asialle mitään (43 %), ja tapauksen pitäminen mitättömänä tai ei ilmoittamisen arvoisena, kuten 38 prosenttia vastaajista totesi, mikä korostaa sitä, miten "normaalina" monet muslimivastaajat uhriksi joutumista pitävät.

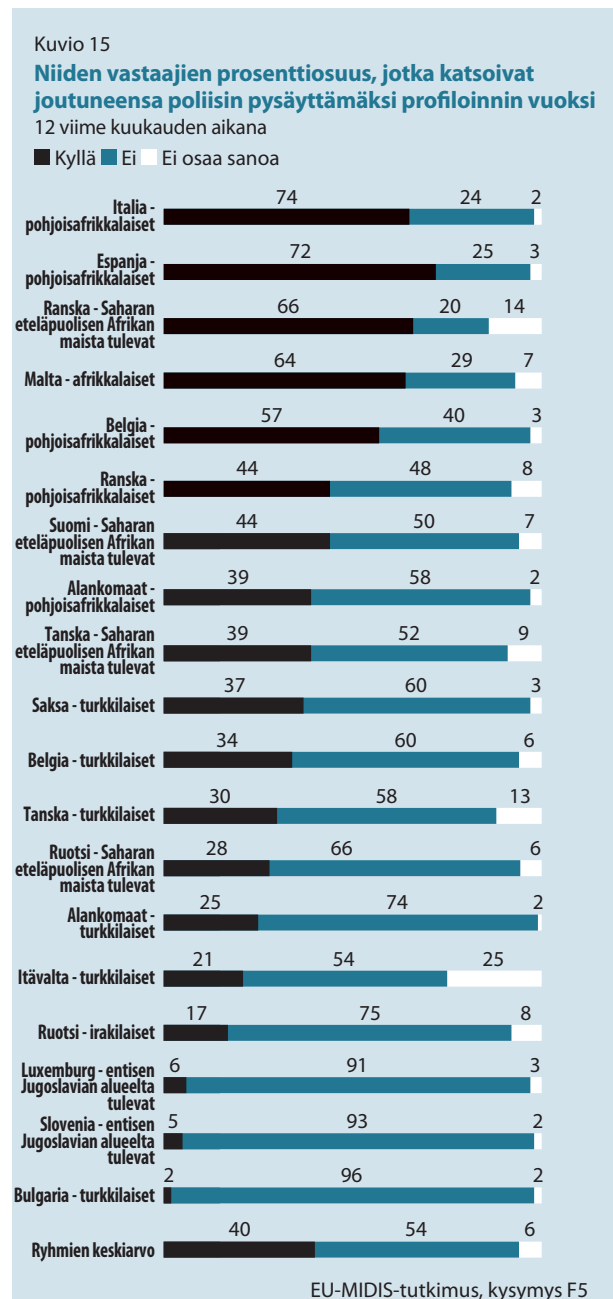
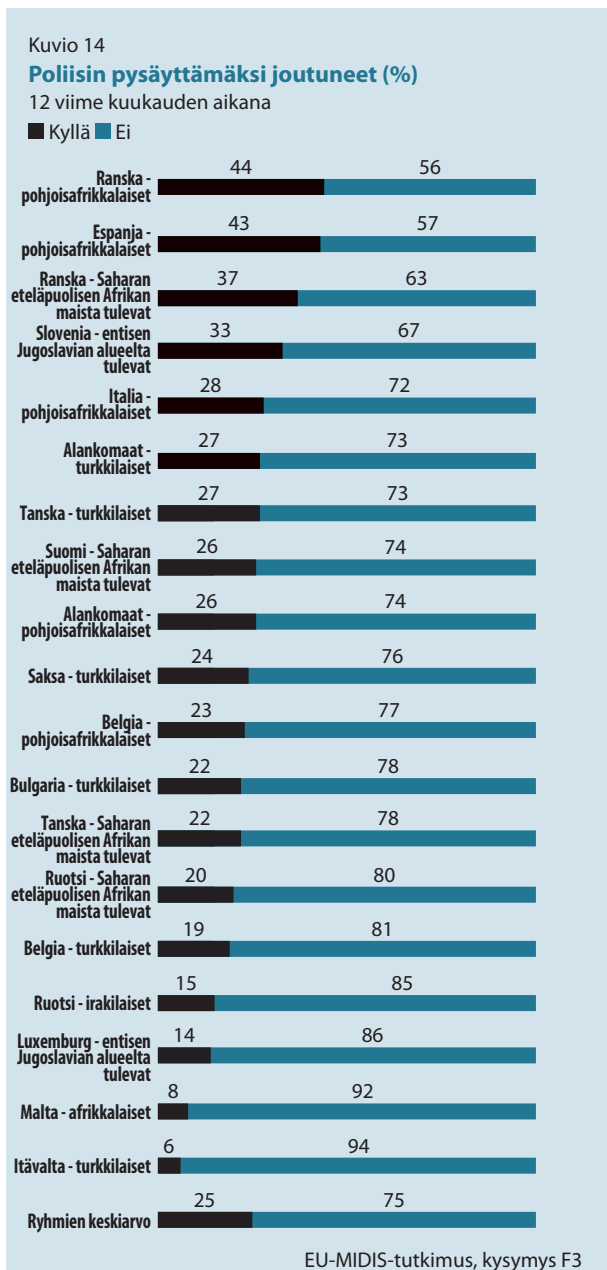
KOHTAAMISET LAINVALVONTA-, TULLI- JA RAJATARKASTUSVIRANOMAISTEN KANSSA

Lainvalvontaviranomaisista esitetyillä kysymyksillä pyrittiin selvittämään poliisin toimesta tapahtuvaa syrjintää. Niinpä kultakin haastateltavalta kysyttiin, oliko poliisi pysäyttänyt hänet viimeisen vuoden aikana. Jos vastaus oli myönteinen, haastattelija kysyi seuraavia tarkentavia kysymyksiä: miten usein poliisi oli pysäyttänyt hänet viimeisen vuoden aikana; oliko hän poliisipysäytyksen aikana liikkeellä jalkaisin vai kulkuneuvolla tai julkisilla liikennevälineillä; **kokiko hän, että hänet pysäytettiin vähemmistötaustan vuoksi (etninen profilointi)**; mitä pysäytyksen aikana tapahtui ja kohteliko poliisi häntä kunnioittavasti. (Kaikissa jäsenvaltioissa haastateltujen ryhmien kokemista poliisipysäytyksistä julkaistaan erillinen, yksityiskohtainen EU-MIDIS "Data in Focus" -raportti.)

Kokemuksissa oli suuria eroja eri ryhmien välillä: Italiassa ja Espanjassa suurin osa vastaajista katsoi, että heidät oli pysäytetty etnisen alkuperän perusteella, kun tilanne oli aivan päinvastainen Bulgariassa ja Itävallassa.

Keskimäärin yksi neljästä (25 %) muslimivastaajista sanoi joutuneensa poliisin pysäyttämäksi viimeisen vuoden aikana.

Kun haastateltavilta kysyttiin, oliko poliisi pysäyttänyt heidät etnisen alkuperän perusteella (etninen profilointi) viimeisen vuoden aikana, tulokset (kuvio 15) osoittavat, että pysäytysten määrän ja etnisen profiloinnin yleisyyden välillä vallitsee yhteys. Esimerkiksi Italia ja Espanja erottuvat näiden 14 jäsenvaltion joukosta maina, joissa poliisi piti tarkkaan silmällä

Kuvio 16

Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka katsoivat rajavalvontaviranomaisten pysäyttäneen heidät profiloinnin vuoksi

12 viime kuukauden aikana

■ Kyllä ■ Ei ■ Ei osaa sanoa

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys G3

pohjoisafrikkalaista alkuperää olevia muslimeita, jotka kokivat poliisin kohtelevan heitä syrjivästi. Poliisin kohtaamisten yleisyys ja näiden kohtaamisten syrjivä luonne eivät lupaa hyvää poliisin ja yhteisön välisen myönteisen suhteen kehittymiselle, ja selittävät osaltaan, miksi näissä ryhmissä suhteellisen pieni määrä uhreista ilmoittaa tapauksesta poliisille.

Neljäsosaista tutkimukseen osallistuneesta jäsenvaltiossa keskimäärin 37 prosenttia rajanvalvontaviranomaisten pysäyttämistä vastaajista katsoi, että heidät oli pysäytetty etnisen alkuperän perusteella.

Lisäksi vastaajilta kysyttiin, olivatko maahanmuutto-, tullitai rajatarkastusviranomaiset pysäyttäneet heitä maahan tultaessa viimeisen vuoden aikana, ja jos olivat, katsoivatko he, että heidät oli pysäytetty nimenomaan vähemmistötaustan vuoksi (katso kuvio 16). Tulokset osoittavat, että huomattava enemmistö (86%) Italiassa asuvista pohjoisafrikkalaista alkuperää olevista muslimeista katsoi, että heidät oli pysäytetty maahan tultaessa, koska he kuuluivat vähemmistöön. Syrjiväksi koettu etninen profilointi oli yleistä myös Ruotsissa asuvien irakilaisvastaajien keskuudessa. Sen sijaan Sloveniassa vain hyvin pieni määrä vastaajista katsoi, että heitä kohdeltiin eri tavalla kuin valtaväestöä. Bulgarian turkkilaista alkuperää olevat muslimit eivät ilmoittaneet maahanmuutto-, tullitai rajatarkastusviranomaisten harjoittamasta eriarvoisesta kohtelusta, mikä voi selittyä sillä, että he eivät ole maahanmuuttajia toisin kuin valtaosa muista haastatelluista muslimiryhmistä.

HUOMIOITA TOIMENPITEIDEN LAADINTAA VARTEN

Tässä esitetyt muslimien haastattelujen tulokset osoittavat, että syrjityksi ja rikoksen uhriksi joutuminen oli yleistä erityisesti nuorten parissa, mutta vastaajilla oli heikko tietämys omista oikeuksistaan ja mahdollisista valitustavoista, ja luottamus valitusten vaikutukseen oli vähäistä. Tämä on itsessään huolestuttavaa, sillä syrjinnän passiivinen hyväksyntä ja välinpitämättömyys sen seurauksista voivat johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen ja vaikeuttaa etenkin nuorten sosiaalista integroitumista. Tätä tilannetta kuvastaa se, että monia muslimivastaajien kokemia syrjintätapauksia ja rikoksia ei koskaan ilmoiteta mihinkään organisaatioon – ei valtion ylläpitämään, kuten poliisilaitokseen, eikä kansalaisjärjestöön.

Tulokset viittaavat moniin seikkoihin, joihin päätöksentekijöiden ja päätösten toimeenpanijoiden on puututtava muslimien tilanteen osalta kansallisella ja yhteisön tasolla.

- Mikä vaikutus tämänhetkisillä unionin ja jäsenvaltioiden tasolla voimassa olevilla politiikoilla ja toimintasuunnitelmissa on haavoittuvassa asemassa oleviin vähemmistöihin ja erityisesti muslimeihin kohdistuvan syrjinnän torjumisessa? Onko esimerkkejä käytössä olevista hyvistä käytännöistä, joiden on todettu parantavan tilannetta sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä?
- Millä sosiaalipolitiikan alueilla (työllisyys, asuminen, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut, yksityisten palveluiden saatavuus, koulutus) on sitouduttu vahvasti syrjinnän estämiseen, tasa-arvoisuuteen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen? Kun tutkimuksen tulokset otetaan huomioon, saavutetaanko näillä politiikoilla eniten syrjintää kokevat muslimit? Kohdistuvatko ne osa-alueisiin, joilla esiintyy eniten syrjintää, eli työllisyyteen ja yksityisiin palveluihin? Ovatko esimerkiksi työssä tapahtuvan syrjinnän estämiseen tähtäävät politiikat tehokkaita? Ovatko työmarkkinaosapuolet sitoutuneet ja osallistuneet näiden toimien toteuttamiseen? Puututaanko nuorille suunnatuissa toimissa syrjintään? Ollaanko koulutusjärjestelmissä tietoisia nuorten tarpeista, ongelmista ja pyrkimyksistä ja vastaanottavaisia niille?
- Onko tiedonvaihto tehokkaiksi osoittautuneista hyvistä käytännöistä riittävää eri hallintotasojen välillä (eurooppalainen, kansallinen, paikallinen)?
- Mitä sellaisia politiikkoja ja toimintasuunnitelmia Euroopan unionilla ja jäsenvaltioilla on, jotka pyrkivät lisäämään muslimien tietoisuutta oikeuksistaan ja luomaan ilmapiirin, jossa he luottavat siihen, että heidän valituksensa otetaan vakavasti ja käsitellään toimivaltaisissa organisaatioissa ja julkisten viranomaisten toimesta? Tarvitaanko eri muslimiryhmiin kohdistuvia erityisaloitteita? Miten voidaan ehkäistä niiden muslimien syrjintää, jotka eivät ole EU:n jäsenvaltioiden kansalaisia?
- Miten muslimien tilannetta voidaan parantaa rikoksen uhriksi ja etenkin rasistisen rikollisuuden ja häirinnän uhriksi joutumisen osalta? Miten julkisen palvelun kulttuuria voidaan edistää lainvalvontaviranomaisten parissa siten, että muslimiryhmiä opastettaisiin ja rohkaistaisiin ilmoittamaan rikoksen uhriksi joutumisesta poliisille?
- Mitä vaikutuksia lainvalvonta-, maahanmuutto-, tulli- ja rajatarkastusviranomaisten harjoittamalla etnisellä profiloinnilla on? Edistävätkö tällaiset käytännöt rikollisuuden havaitsemista ja torjuntaa vai syrjäyttävätkö ja syrjivätkö ne muslimiyhteisöjä? Kun huomioidaan terrorismin uhka ja poliittiset aloitteet, jotka kohdistuvat yhteisölliseen yhteenkuuluvuuden lisäämiseen ja vähemmistöjen kotouttamiseen EU:n jäsenvaltioissa, mitä tutkimuksen tuloksista voidaan oppia muslimivastaajien syrjivien profilointikokemusten osalta?

EU-MIDIS-TUTKIMUSMENETELMÄT

Haastattelut ryhmät

EU-MIDIS-tutkimuksessa haastateltiin valikoituihin maahanmuuttajaryhmiin ja etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvia henkilöitä 27:ssä EU:n jäsenvaltiossa. Kohderyhmien valinta perustui Euroopan rasismia ja muukalaisvihaa koskevan verkoston (RAXEN) kansallisten tietokeskusten (NFP) toimittamiin tietoihin. Kansalliset tietokeskukset ovat joka jäsenvaltiossa toimivia toimielinryhmittymiä, jotka ovat maahanmuuton, etnisten vähemmistöjen ja rasmin asiantuntijoita ja tekevät tutkimustyötä viraston laskuun. Kohderyhmien valinta sallii tulosten vertailun saman maan vähemmistöryhmien välillä ja muiden maiden vastaavien ryhmien välillä. Koska kaikkien EU:n vähemmistöryhmien haastatteleminen tulisi liian kalliiksi, tutkimuksessa pidettiin etusijalla kunkin maan suurimpia etnisiä vähemmistöjä tai maahanmuuttajaryhmää tai -ryhmiä, joita arveltiin alttiiksi syrjinnälle ja rikoksen uhriksi joutumiselle.

Kustakin jäsenvaltiosta valittiin haastattelua varten yhdestä kolmeen kohderyhmää, joista jokaisessa oli vähintään 500 osallistujaa.

Edustava otanta

Tutkimuksessa oli tarkoitus saada tuloksia kussakin jäsenvaltiossa haastateltavaksi valitun vähemmistön tai vähemmistöjen edustavasta otoksesta. Niinpä kiintiöotanta hylättiin ja tutkimuksessa noudatettiin monivaiheista satunnaisotantaa, jotta saavutettaisiin ne valittujen vähemmistöjen jäsenet, joita ei välttämättä saataisi mukaan perinteisesti käytetyillä tutkimusmenetelmillä, kuten vähemmistöjen kanssa työskentelevien kansalaisjärjestöjen kautta, tai paikoista, joissa osalla vähemmistöryhmien jäsenistä on tapana kokoontua.

Virasto testasi erilaisia satunnaisotantamenetelmiä kuudessa jäsenvaltiossa, ennen kuin lopullisesta otantamenetelmästä päätettiin. Pääasialliseen otantaan kuului kolme vaihtoa: (i) satunnainen reittiotanta, (ii) kohdistettu laskenta ja (iii) kotitalouksien seulonta. Joissakin maissa väestörekisteritietoja voitiin käyttää vastaajien satunnaisotantaan. Haastattelut hajautettiin maantieteellisesti käytettävissä olevien tilastollisten väestötietojen perusteella. Näiden tietojen avulla voitiin määrittää, missä kohderyhmien (ensi asteen otantayksiköiden) väestökeskittymät olivat keskisuuria tai suuria. Haastattelijaan pohjautuvaa otantaa käytettiin varakeinona muutamassa jäsenvaltiossa, joissa satunnaisella reittiotantalla ei onnistuttu saamaan tarpeeksi haastatteluja määritetyssä ajassa.

Haastattelut tehtiin lähinnä kunkin maan suurimmissa kaupungeissa ja suurkaupunkialueilla. Jos valittu kohderyhmä sijaitsi käytettävissä olevien väestötietojen mukaan pääasiallisesti kaupunkien ulkopuolella, otanta mukautettiin sen mukaisesti. Näin kustakin jäsenvaltiosta – joissa sovellettiin tutkimuksen monivaiheista otantaa – saadut tulokset edustavat kyseisissä paikoissa asuvia ryhmiä.

Kattava kuvaus tutkimuksessa käytetyistä otantamenetelmistä on EU-MIDIS-tutkimuksen teknisessä raportissa osoitteessa:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

Gallup Europe teki kenttätyön EU-MIDIS -tutkimukseen Euroopan unionin perusoikeusviraston valvoessa tutkimusta ottamalla osaa haastattelijoiden koulutukseen ja tarkkailemalla kenttätyötä valikoiduissa jäsenmaissa.

LYHYT HAASTATELTUJEN KUVAUS

EU-MIDIS-tutkimuksessa kerättiin tietoa jokaisen vastaajan henkilökohtaisista ominaisuuksista: sukupuolesta, iästä, äidinkielestä, kansallisuudesta, syntymämaasta, oleskelun kestosta maassa, ammattiasemasta, talouden tuloista, koulutuksen kestosta sekä uskonnosta tai vakaumuksesta. Kaikki tutkimuksen tulokset esitetään anonymisoituina niin, että henkilöllisyyttä ei voi tunnistaa. Vastajat vastasivat kaikkiin kysymyksiin vapaaehtoisesti.

Lisäksi haastattelijat täyttivät taustatietoa haastatteluympäristöstä ja haastattelun olosuhteista, kuten siitä, oliko haastateltava koko haastattelun ajan yksin vai ei.

Vastajien henkilökohtaisia ominaisuuksia ja haastattelijoiden keräämää tietoa koskevat tulokset tulevat olemaan saatavilla viraston www-sivuilla kiinnostuneiden tahojen jatkoanalyysiä varten.

Haastateltujen alkuperä

Merkittävä osa (24 %) haastatelluista muslimeista oli syntynyt asuinmaassaan, ja yli puolet (52 %) oli asunut kyseisessä maassa yli kymmenen vuotta. Merkittävä enemmistö (91 %) ei kuitenkaan pitänyt asuinmaan kieltä äidinkielenään. Bulgarian turkkilaista alkuperää olevat muslimit poikkeavat valtaosasta haastateltuja siinä, että he ovat alkuperäisväestöä.

Sosiodemografisia tietoja

56 prosenttia vastaajista oli miehiä ja 44 prosenttia naisia. 15 prosenttia vastaajista oli käynyt koulua yhteensä alle 5 vuotta eli ei ollut suorittanut pakollista oppivelvollisuutta, 57 prosenttia oli käynyt koulua 6–13 vuotta eli suorittanut vähintään pakollisen oppivelvollisuuden ja 27 prosenttia oli käynyt koulua yli 14 vuotta eli saanut jotain keskiasteen jälkeistä koulutusta. Haastatteluajankohtana palkkatyössä (itsenäiset ammatinharjoittajat ja kokopäiväistä tai osa-aikaista työtä tekevät) oli keskimäärin 59 prosenttia vastaajista.

14 prosenttia vastaajista ilmoitti tekevänsä kotitaloustöitä ja 12 prosenttia ilmoitti olevansa työttömänä. Haastateltujen keski-ikä ei vaihdellut maiden välillä niin merkittävästi, että se olisi voinut vaikuttaa "luonnollisen" aktiiviteetin määrään: keski-ikä oli 29–39 vuotta lukuun ottamatta Bulgarian turkkilaisia, joiden keski-ikä oli 45 vuotta.

Kulttuurinen tausta ja "näkyvyys"

Valtaväestöstä tehdyissä tutkimuksissa vertaillaan usein eri jäsenvaltioiden tuloksia huomioimatta juurikaan tutkittujen väestöjen eroja. EU-MIDIS-tutkimusta tulkittaessa on kuitenkin huomioitava haastateltujen muslimiryhmien kulttuurinen moninaisuus ja rakenne.

Euroopan muslimit ovat monipuolinen sekoitus eri etnisiä alkuperiä, uskontokuntia, filosofisia vakaumuksia, poliittisia vakaumuksia, maallisia suuntauksia, kieliä ja kulttuuriperinteitä. Lähes puolet vastaajista ei kysyttäessä määritellyt, mihin Islamin suuntaukseen he kuuluivat. Lähes yhtä moni (45 %) määritteli itsensä sunnamuslimiksi ja pieni määrä määritteli itsensä šiiamuslimiksi, alawiitiksi, ismailiksi, suuflaiseksi tai zayadiksi.

"Näkyvyyden" osalta suurin osa vastaajista (63 %) ei sanonut käyttävänsä yleisillä paikoilla perinteistä tai uskonnollista vaatetusta (kuten huivia), joka poikkeaa asuinmaan tavanomaisesta vaatetuksesta. Merkittävä enemmistö (84 %) niistä, jotka sanoivat käyttävänsä perinteistä vaatetusta, oli naisia.

Eristäytyminen

Bulgarian turkkilaista alkuperää olevat muslimit asuvat pääosin syrjäisellä maaseudulla. Tämä on otettava huomioon tuloksia tarkasteltaessa, sillä suuri alueellisen eristäytymisen aste tarkoittaa, että vastajat ovat eristyksissä yhteiskunnan valtavirrasta, joten he saattavat toisaalta kohdata paljon syrjintää, mutta toisaalta eristäytyminen voi suojata heitä syrjinnältä, koska kosketus valtaväestöön on rajallista.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto

EU-MIDIS

Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus

**"Data in Focus 2" -raportti:
muslimit**

Suunnittelu: red hot 'n' cool, Wien

2010 – 17 pp – 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9192-560-5

doi:10.2811/61013

Paljon Euroopan unionin perusoikeusvirastoa koskevaa tietoa on saatavilla Internetissä, perusoikeusviraston (FRA) www-sivulla (<http://fra.europa.eu>).

© Euroopan unionin perusoikeusvirasto, 2009

Monistaminen sallittu ei-kaupallisiin tarkoituksiin, mikäli lähde ilmoitetaan.

Vastuuvapauslauseke:

Jos tästä käännöksestä herää kysymyksiä, kannattaa tutustua englanninkieliseen versioon, joka on asiakirjan alkuperäinen, virallinen versio.

Copyright
Wolfgang Voglhuber - VOGUS

Katso myös:

EU-MIDIS-katsaus: johdatus Euroopan unionin perusoikeusviraston EU:n laajuisen syrjintää koskevaan tutkimukseen
Tekninen raportti (Internetissä)

Aiempi "Data in focus"-raportti:

romaneja käsittelevä "Data in Focus 1"

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

